

WOJEWODA MAZOWIECKI
Nr LEX-P.4131.11.2013.MRM

Warszawa, 17 kwietnia 2013 r.

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE

Działając na podstawie art. 91 ust.2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 214, poz. 1806, z 2005r. Nr 172, poz. 1441, z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 175, poz. 1457, Nr 181, poz. 1337, z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 Nr 28, poz. 142 i 146 oraz Nr 106 poz. 675)

stwierdzam nieważność

Uchwały Nr 237/XXX/2013 Rady Gminy Gostynin z dnia 27 marca 2013r. *w sprawie zasad sprawiania pogrzebu oraz zwrot wydatków poniesionych na ten cel.*

Uzasadnienie

Rada Gminy w Gostyninie przedmiotową uchwałą określiła zasady sprawiania pogrzebu oraz zwrotu wydatków poniesionych na ten cel, wskazując jako podstawę prawną przepisy: art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. *o samorządzie gminnym*, art. 17 ust.1 pkt.15 oraz art. 44 ustawy z dnia 12 marca 2004r. *o pomocy społecznej* oraz art. 10 ust.3 i 4 ustawy z dnia 31 stycznia 1959r. *o cmentarzach i chowaniu zmarłych*.

Uchwała wpłynęła do organu nadzoru w dniu 5 kwietnia 2013r.

Upoważnienie do podjęcia uchwały dotyczącej zasad sprawiania pogrzebu wynika z treści art. 44 ustawy *o pomocy społecznej*, który stanowi, iż „*sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego*”. W przyznanym upoważnieniu mieści się zatem określenie przez radę gminy katalogu czynności pogrzebowych, które wykonuje gmina w ramach sprawienia pogrzebu.

Uchwała Rady Gminy Gostynin, poza wyżej wskazanym katalogiem czynności (§5-7 uchwały), zawiera również zapisy podjęte z istotnym naruszeniem art. 44, 96 ust.3 i 4 oraz 104 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 10 ust.3 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

I tak:

1/ w §3 Rada postanowiła, że „*o sprawienie pogrzebu przez Ośrodek może ubiegać się osoba uprawniona do sprawiania pogrzebu zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych pozostająca w trudnej sytuacji materialnej i niemająca uprawnień do ubiegania się o uzyskanie świadczania związanego ze śmiercią lub pogrzebem na podstawie odrębnych przepisów*”. Ponadto w §4 ust.1 Rada wskazała również, że „*sprawienie pogrzebu następuje na podstawie aktu zgonu wystawionego przez Urząd Stanu Cywilnego po rozpoznaniu sytuacji przez pracownika socjalnego i stwierdzeniu okoliczności, o których mowa w §3*”.

W ocenie organu nadzoru powyższe uregulowanie nie ma umocowania w normie kompetencyjnej wskazanej w art. 44 ustawy *o pomocy społecznej* – rada gminy nie jest uprawniona do określania kwestii związanych z warunkami jakie powinna spełniać osoba ubiegająca się o sprawienie pogrzebu przez gminę. Zgodnie z art. 10 ust.3 ustawy *o cmentarzach i chowaniu zmarłych*, zwłoki niepochowane przez osoby uprawnione, wymienione w art. 10 ust.1 tej ustawy, są chowane przez gminę właściwą ze względu na miejsce zgonu. Zatem jedynym warunkiem realizacji przez gminę obowiązku sprawienia pogrzebu osobie zmarłej jest niesprawienie pogrzebu przez

osoby wymienione w art. 10 ust.1 ustawy. Osoba uprawniona do sprawienia pogrzebu nie musi zatem wykazywać szczególnych okoliczności stanowiących podstawę do zorganizowania pogrzebu przez gminę. Wystarczy, że ze swojego uprawnienia nie skorzysta i nie dokona pochówku osoby zmarłej.

Rada gminy nie jest również uprawniona do nakładania na pracowników socjalnych obowiązków związanych z potwierdzeniem istnienia okoliczności, od których rada uzależnia sprawienie pogrzebu przez gminę.

2/ W §9 Rada Gminy ustaliła zasady zwrotu wydatków poniesionych na sprawienie pogrzebu, stanowiąc w ust.1, iż: „1) jeżeli po zmarłym przysługuje zasilek pogrzebowy z ubezpieczenia społecznego, wydatki w całości pokrywa się z tego zasiłku, 2) jeżeli zmarły pozostawił majątek, a nie przysługuje po nim zasilek pogrzebowy, wydatki pokrywa się w całości lub w części z masy spadkowej, zgodnie z przepisami prawa spadkowego”.

Rada Gminy wprowadzając powyższy zapis działała bez upoważnienia ustawowego, bowiem to przepis ustawy rozstrzyga na jakich zasadach może nastąpić zwrot kosztów pogrzebu sprawionego przez gminę. Zgodnie z art. 96 ust.3 ustawy o pomocy społecznej – „w przypadku pokrycia kosztów pogrzebu przez gminę poniesione wydatki podlegają zwrotowi z masy spadkowej, jeżeli po osobie zmarłej nie przysługuje zasilek pogrzebowy”. Przepis ten zgodny jest z art. 10 ust.4 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, stanowiącym, iż „obowiązek pochowania zwłok określony w ust.3 nie wyklucza żądania zwrotu kosztów na podstawie innych ustaw”.

Również zapis §9 ust.2, w którym Rada gminy określa przypadki odstąpienia od żądania zwrotu wydatków na pokrycie kosztów pogrzebu, podjęty został z istotnym naruszeniem prawa. Ustawodawca bowiem przewidział, w art. 104 ust.4 ustawy o pomocy społecznej, możliwość odstąpienia od żądania zwrotu wydatków na udzielone świadczenie w szczególnie uzasadnionych przypadkach oraz przesłanki tego odstąpienia, tj. nadmierne obciążenie osoby zobowiązanej lub zniweczenie skutków udzielonej pomocy.

Z przepisu tego wynika również, iż właściwy organ rozpoznaje indywidualnie każdą sprawę, badając, czy zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający odstąpienie od żądania zwrotu, umorzenie kwoty nienależnie pobranych świadczeń w całości lub części, odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty.

Dlatego też Rada Gminy nie była umocowana do powtarzania powyższych zapisów ustawowych ani też ich modyfikowania poprzez określenie innych niż ustawowe przesłanek odstąpienia od żądania zwrotu kosztów pogrzebu, takich jak np. wskazywanie dochodu osoby zobowiązanej lub dochodu na osobę w rodzinie osoby zobowiązanej.

Ponadto należy wskazać, że sprzeczna z obowiązującymi przepisami jest także regulacja §12 uchwały: „Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego”.

Aktem prawa miejscowego jest akt uchwalony przez radę gminy na podstawie upoważnienia ustawowego, powszechnie obowiązujący na obszarze gminy, zawierający normy generalne oraz abstrakcyjne.

Przedmiotowa uchwała stanowi akt kierownictwa wewnętrznego, określa bowiem, jak wskazano wyżej, czynności, które właściwe jednostki gminne mają wykonywać w ramach sprawienia pogrzebu.

W świetle powyższego stwierdzenie nieważności Uchwały Nr 237/XXX/2013 Rady Gminy Gostynin z dnia 27 marca 2013r. w sprawie zasad sprawiania pogrzebu oraz zwrot wydatków poniesionych na ten cel jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 92 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym stwierdzenie przez organ nadzoru nieważności uchwały organu gminy wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Na niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, w terminie 30 dni od daty doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który zaskarżone orzeczenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI
wz.
Dariusz Piątek
Wicewojewoda Mazowiecki
wz. *Dariusz Piątek*
Wicewojewoda Mazowiecki